

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נח.

עין משפט נר מצוה

קפס א ב ג מ"י פ"ג
מהלכות שקלים
הלכה ט:
קע ד מ"י שם פ"ב הל'
ט ופ"ג הל' ט:
קעא ה מ"י שם פ"ב הל'
ח ופ"ב מהל'
שכירות הלכה ב ופ"ה
מהל' טוען וטוען הל' א'
טו"ש פ"ב ח"מ ק"י שם פ"ב
ה:
קעב ו מ"י פ"ו מהל'
שבת הל' כה סג
לאון סה טו"ש פ"ב ח"מ
זו ספ"ד ד ר"ב אלמס שבת
פ"ב דף ע"א:
קעג ז (מ"י) פ"ב מהל'
שכירות הלכה ב'
סגן ע"פ סה טו"ש ח"מ
ק"י שם פ"ב ח:
קעד ח מ"י שם טו"ש
שם ספ"ד ז:

נשבעין לגזרים. שלא פשעו בהן שהן צעלי הדין למכיון שמרמו את הלשכה אין אחריות הצידה על הצעלים אלא על ההקדש כדאמרין לקמן תורמין על האבוד שהיא חלק בקופות הללו למי ששלה שקלו ואבד ואינו יודע עכשיו שאבד: ואם לאו שגוע להם מקודם לכן שוב אין תורמין עליהם אלא על מנת שישלמו להם אחרים תמתיכה לפיכך בני העיר הן צעלי הדין של שלומים: נמצאו קאי אבדו: שהחורוס. קאי אבדו: אלו ואלו שקלים הם. לכיון קדושת קדוש: הכא בנושא שבר עסקינן. כלומר שזועה זו לא ליפטר מתשלומין היא דלא שומר חנם משלם על הפשיעה ולא נושא שבר משלם גיבה ואצידה כי ממתי' ושזועה זו כדי ליטול שכן נשבעין שאינן צרותן וגזינן שכן מן בני העיר. ולקמיה פריך והא כיון דשומר שכר יש עליו לשומרו מגיבה ואצידה ולא שמר לא ששלים עבודתו אין לו ליטול שכר: נשבעים לגזרים. בתמיה. והלא אין שכן אלא על בני העיר: נשבעים לבני העיר. ליטול שכן וצמעמד הגזרים מפני שההפקד על ההקדש: והכא נמי נהי דשומרי לא משלמו. לדימעט ההקדשות מתשלומי שומרים: אגרייהו מיהא לפסיד. שהרי נשבעו לדוממן מגיבה ואצידה ועל מנת כן היו נוטלין שכר והכי לא השלימו מאלהתן: נכסטיס מוויין. דלונס הוא ולשמירה זו לא קבלו עליהם: הא מני ר"ש היא. במסכת שזועות (ד' מ"ב): יש לנן אונאה. כדאי ר"ס לא ומאן דגריס לה לא ידע שאמר ר"ש כדאי לגבי שזועה והוארך ללמדה ממשתמנו: שחיב צאחריות. שהמפקד חייב צאחריות הלכן כדאייה דמי לר"ש והכא נמי חייבין כל בני העיר לשקול אחרים תמתיכה: פורמין על האבוד. כשהיו ממלאים שלם קופות מכסף הלשכה והיא תרומה ליקח מכסף הקופות כל קרבנות צבור ותורמין אותן ע"מ שיהו שלם קופות רחש ותרומה לשיירם שיהו אותן שהצילו שקלים הנשארם בלשכה וזכיס בתרומת הקופה להיות הקרבנות גם עליהם ותורמין אותן אע"פ ששלם שקלו ואבד לו ואין ידוע לו: ועל הגזי. ועודנו צדק: ועל העמיד לגבות. מי שנאסר ולא שלם שקלו צאדך היה משלחו כל השנה כולה ונותינן בשופר שכתוב עליו תקלין חזמין והלשכה היתה נתרמה ג' פעמים

נשבעין לגזרים. פרש"י אם משנתרמה התרומה צאו לדין נשבעים לגזרים דתמן תורמין על האבוד משמע שרובה לפרש תורמין על האבוד שאבדו שליח קודם שנתרמה אך לא צאו לדין אלא אחר שנתרמו וקשה לפירושו דהוה ליה זה או דכ"ש על הגזי שלא נאבד שנתרמין עליו וגם הפשע לא מיידי צבואם לדין יש לפרש תורמין על האבוד שצא ליד הגזיר ונאבד קודם שנתרמו כיון שהגיע ליד הגזיר ועל הגזיר ועודנו צד השליח צדק תורמין אע"ג שנאבד אחר שנתרמו ועל העמיד לגבות אחר זמן ולשולמו לגזיר אע"פ שצשעת הרמה לא נתנה עדיין לשליח וצפקר צמרה דלתרבות (ד' קח. ושם ד"ה ועל) גבי מודר הגאה דפריך בשלמא שוקל שקלו דתמן תורמין על האבוד כו' פירוש אותו שנאבד משליח אחר שנתרמו דאין זה הגאה כיון שהוא פטור ולא כפרש"י דהתם דפי' דמעמד לגבות מוכיח דתורמין אע"פ שלא יגבה לעולם ואין משמע כן בשמעתינן:

מוסף רש"י

נשבעין. השלוחין שזועת שומרין לגזריהן. שהרי ההפקד להקדש שאין הצעלים חייבים לשקול ע"ד. דמיהא (מכונות קת). תורמין על האבוד שלא נודע (יומא סה). ואם לאו. שלא נתמרה התרומה אין ההפקד להקדש אלא של צעלים לפיכך נשבעין לבני העיר (סו). ואין עולין להם. לגבולם ואינן לשקול לשנה הבאה (סו). קדשים שהחייב באחירותיו כו' ונשבעין עליהם. כגון אמר הרי עלי עולה והפישו בהמה למדו והפקידה ליה שבע עליה אותו שהפקדו צידו. דרעסו קרינן ציה. דדברי הגורס לממן לרי שמעון כממון דמי (שבועות סב). תורמין. את הלשכה בשלם קופות. על האבוד. אף על מי ששלם שקלו ואבד. ועל הגזיר. שעדיין לא הגיע סוף. ועל העמיד לגבות. ואפילו לא נגבה לאחר מלאן יש לו חלק בתרומה ויקרבנות אלא שחיסר מלוה (מבועות קח. ע"ה). היה שכיר שבת. שומרים לו ו' פשעים ככרי לטבע. אע"פ שמגיע ליום שבת פשוט אחד. כיון דכל יום שבת נבעל עם שכירות שאר השבוע. זו היא הלכה. ששכיר שבת מבעלי בתון ימו השבוע. ונתנין לו שכר שבת. דהכלה שרי (נדריס דל). לפיכך אחריות שבת עליו. דהא נותנין לו שכר השבת (סו).

נשבעין לגזרים. פרש"י אם משנתרמה התרומה צאו לדין נשבעים לגזרים דתמן תורמין על האבוד משמע שרובה לפרש תורמין על האבוד שאבדו שליח קודם שנתרמה אך לא צאו לדין אלא אחר שנתרמו וקשה לפירושו דהוה ליה זה או דכ"ש על הגזי שלא נאבד שנתרמין עליו וגם הפשע לא מיידי צבואם לדין יש לפרש תורמין על האבוד שצא ליד הגזיר ונאבד קודם שנתרמו כיון שהגיע ליד הגזיר ועל הגזיר ועודנו צד השליח צדק תורמין אע"ג שנאבד אחר שנתרמו ועל העמיד לגבות אחר זמן ולשולמו לגזיר אע"פ שצשעת הרמה לא נתנה עדיין לשליח וצפקר צמרה דלתרבות (ד' קח. ושם ד"ה ועל) גבי מודר הגאה דפריך בשלמא שוקל שקלו דתמן תורמין על האבוד כו' פירוש אותו שנאבד משליח אחר שנתרמו דאין זה הגאה כיון שהוא פטור ולא כפרש"י דהתם דפי' דמעמד לגבות מוכיח דתורמין אע"פ שלא יגבה לעולם ואין משמע כן בשמעתינן:

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

ד' גז. ע"ש) מנה מנה שומר חנם להיות כשאל להחמייד צאונסין ופרדין צמאי מתנה דצברים ומשני אמר שמאל בשקנו מידו ור' יוחנן אמר אפילו מימא לא קנו מידו בזההו הנאה דקא מהימן ליה גמר ומשעבד נפשיה א"כ מאי צעי קנין ו"ל דהכא דפטור אפי' משזועה לא משעבד נפשיה בלא קנין אי נמי התם כיון שמתחייב כשאל סבורים העולם שהשאל לו ובההיא הנאה משעבד נפשיה: ר"ש שומר הורעים. וא"ר והיאך מותר לעומר כיון ששומר הא כתיב (יחזקאל מה) ממסקה ישראל מן המותר לישראל ודרשין (ת"כ פ' צה) ואת ענבי מוידך לא תבלור מן המשומר אי אמה צולר אצל אמה צולר מן ההפקד משמע דאסור אם ליקט מן המשומר וכי מימא אינו אסור כי אם לצולר אצל אם עבר וצולר שרי לנכול הא אפילו מן ההפקד אסור לצולר דצנייה מולדה דקצירה כדאמרין בריש מועד קטן (ד' א.) ו"ל שלא היה מותר לעולם מליקח

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

ד' גז. ע"ש) מנה מנה שומר חנם להיות כשאל להחמייד צאונסין ופרדין צמאי מתנה דצברים ומשני אמר שמאל בשקנו מידו ור' יוחנן אמר אפילו מימא לא קנו מידו בזההו הנאה דקא מהימן ליה גמר ומשעבד נפשיה א"כ מאי צעי קנין ו"ל דהכא דפטור אפי' משזועה לא משעבד נפשיה בלא קנין אי נמי התם כיון שמתחייב כשאל סבורים העולם שהשאל לו ובההיא הנאה משעבד נפשיה: ר"ש שומר הורעים. וא"ר והיאך מותר לעומר כיון ששומר הא כתיב (יחזקאל מה) ממסקה ישראל מן המותר לישראל ודרשין (ת"כ פ' צה) ואת ענבי מוידך לא תבלור מן המשומר אי אמה צולר אצל אמה צולר מן ההפקד משמע דאסור אם ליקט מן המשומר וכי מימא אינו אסור כי אם לצולר אצל אם עבר וצולר שרי לנכול הא אפילו מן ההפקד אסור לצולר דצנייה מולדה דקצירה כדאמרין בריש מועד קטן (ד' א.) ו"ל שלא היה מותר לעולם מליקח

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

ד' גז. ע"ש) מנה מנה שומר חנם להיות כשאל להחמייד צאונסין ופרדין צמאי מתנה דצברים ומשני אמר שמאל בשקנו מידו ור' יוחנן אמר אפילו מימא לא קנו מידו בזההו הנאה דקא מהימן ליה גמר ומשעבד נפשיה א"כ מאי צעי קנין ו"ל דהכא דפטור אפי' משזועה לא משעבד נפשיה: ר"ש שומר הורעים. וא"ר והיאך מותר לעומר כיון ששומר הא כתיב (יחזקאל מה) ממסקה ישראל מן המותר לישראל ודרשין (ת"כ פ' צה) ואת ענבי מוידך לא תבלור מן המשומר אי אמה צולר אצל אמה צולר מן ההפקד משמע דאסור אם ליקט מן המשומר וכי מימא אינו אסור כי אם לצולר אצל אם עבר וצולר שרי לנכול הא אפילו מן ההפקד אסור לצולר דצנייה מולדה דקצירה כדאמרין בריש מועד קטן (ד' א.) ו"ל שלא היה מותר לעולם מליקח

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

נשבעין לגזרים. פרש"י אם משנתרמה התרומה צאו לדין נשבעים לגזרים דתמן תורמין על האבוד משמע שרובה לפרש תורמין על האבוד שאבדו שליח קודם שנתרמה אך לא צאו לדין אלא אחר שנתרמו וקשה לפירושו דהוה ליה זה או דכ"ש על הגזי שלא נאבד שנתרמין עליו וגם הפשע לא מיידי צבואם לדין יש לפרש תורמין על האבוד שצא ליד הגזיר ונאבד קודם שנתרמו כיון שהגיע ליד הגזיר ועל הגזיר ועודנו צד השליח צדק תורמין אע"ג שנאבד אחר שנתרמו ועל העמיד לגבות אחר זמן ולשולמו לגזיר אע"פ שצשעת הרמה לא נתנה עדיין לשליח וצפקר צמרה דלתרבות (ד' קח. ושם ד"ה ועל) גבי מודר הגאה דפריך בשלמא שוקל שקלו דתמן תורמין על האבוד כו' פירוש אותו שנאבד משליח אחר שנתרמו דאין זה הגאה כיון שהוא פטור ולא כפרש"י דהתם דפי' דמעמד לגבות מוכיח דתורמין אע"פ שלא יגבה לעולם ואין משמע כן בשמעתינן:

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

דתנן תורמין על כו'. דמיהא גרסינן דאין זו משנה בשקלים ותימה אמאי לא מוכח מגופא דאינו חייב צאחריות מדקאמר נשבעין לגזרים ולא לבני העיר: (א) אמר רבי יוחנן בשקנו מידו. וא"ר דבפ"ג הפועלים (לקמן

(א) ונעיל כט: מ"ג.
(ב) שבעות מב: נ"ש.
(ג) מכונות קת.
(ד) נוסף פ"ח גריס לו.
(ה) מוספתא שבת פ"ח.
(ו) ונעיל טו. ושי"ג.
(ז) שקלים פ"ג מ"ח.
(ח) נש פ"ד מ"ב.
(ט) ונע"ע מוס' ימות קכ. ד"ה של ומוס' מנחות פד. ד"ה שומרי.

תורה אור השלם

1 נפש בי תחטא ומעלה
מגל ביהודה ובהש
בעמיתו בפקדון או
בהשמות ד' או בגל או
עשק את עמיתו:
יקרא ה כא

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה וכן אמר
ר' יוחנן וכו' א"כ אמאי
בעי:

גליון הש"ס

גב' ונשבעין ליטול שכן.
עיין בהגהות מרדכי פ'
האומנין אות מנה:

בשנה בפרוס הפסח ובפרוס עזרת ובפרוס החגו וכשמגיע זמן לתרום נותנין מעות השופר בלשכה ותורמין וכשמורמין תרומה ראשונה מתנין אף על העמיד לגבות וגם בשניה ובשלישית והמציא אחר שנתרמה השלישית נותנו לשופר ששמו תיקלין עתיקין ונפול לשירי הלשכה ומהן כלין חומת העיר ומגדלותיה: אלא א"ר. לעולם שזועה זו ליפטר מן התשלומין היא ובשומר חנם ודקשיא לך מתני' דאורייתא פטור לגמרי ורבנן הוא דמתקן לה שלא יזלוו בהקדשות בשמירתן: השוכר אם הפועלים. גזר של הקדש ששכר פועלים משל הקדש: לשומר אם הפרה. אדומה שלקחיה ושומרין אותה שלא תיפסל בעליית עול או צנום: לשומר אם הפינוקים. שלא יעמאו. שהיו מגדלין אותן לפרה בחצירות הבנויות בטלעים ותמתיכהן חלל כדאמרין בפרה חזקת חמת המטה (ד' סה). לפי שעשו מעלה בכהן הגורף את הפרה שחאה פרישמו בטערה ואין אחיו הכהנים נושעין בו כל שבעה כדאמרין בפרה יומא (ד' קז) והתעוררות הללו שלא נעמאו מעולם ממלאים מים למקדשין ומוזין עליו כל שבעה: ולשומר הורעים. שדה המצרכת ורועה לעומר קודם לפסח שבעים יום כדאמרין במנחות (ד' סה). אי נמי שזעיית ספיחים לעומר ושתי הלחם: אין נותנין לו שכר שבת. אם שכיר יום הוא: לפיכך אין אחריות שבת עליו. אם אירע בהן קלקול צשבת אין חייב לשלם: שכיר שבת. שזוע: שכיר שזוע. שמיטה שלימה: נותנין לו שכר שבת. שנבלע בשכר שאר הימים ואינו מפורש לשבת: בשקנו מידו. שאם יקלקל שמירתו ישלם הא והאי ישלם שהרי הוריד עזמו לך ושיעבד נכסיו: פני סאה. לענין שזועת הפקדון אשם גזילות: קדשים שהצעלים חייבין צאחריות. כגון דאמר הרי עלי והפרישן והפקידן ליה וכפר ונשבע והודה חייב קרבן שזועה: שאני קורא בהן צה' ונחש. אס"ד טעם דחיצא משום דהן של גבוה קרינן צהו ומעלה מעל צה' וכחש: ושאינן חייבין הצעלים צאחריות פטור. הנשבע שאני קורא בהן צעמיתו וכחש מפני שהם קרוין של עמיתו ודעמיתו פטור דבעינן בה': כלפי לייא. כלפי היכן הדבר נוטה. לייא היכא כגון (ברכות ד' נח). חלצי לנראה כגוי לייא: איפכא